

Panorama

Regjeringens strategi for forsknings- og høyere utdanningssamarbeid med Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika, Sør-Korea og USA (2021–2027)

Panorama

Regjeringens strategi for forsknings- og høyere utdanningssamarbeid med Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika, Sør-Korea og USA (2021–2027)

April 2021

Innholdsfortegnelse

Forord	5
1. Formålet med strategien	6
2. Overordnede prioriteringer	7
3. Tiltak	10
4. Evaluering	13
Anneks	14

Forord

Verden er i rask endring. Vi befinner oss i en geopolitisk brytningstid med økt stormaktsrivalisering og press på den regelstyrte verdensordenen. Nye land vokser frem også som kunnskapspolitiske stormakter. Samtidig ser vi krefter som ønsker å stoppe internasjonalisering og globalisering. Dette utfordrer også oss.

Internasjonalt kunnskapssamarbeid er samtidig viktigere enn noen gang. Covid-19-pandemien har til fulle vist hvor tett sammenvevd verden er, og hvor sentral forskningsbasert kunnskap er for vår felles velferd. FNs bærekraftsmål setter kursen og maner til felles innsats og samarbeid om de store utfordringene verden står overfor. Utdanning, forskning og innovasjon vil være avgjørende for å nå målene våre, og for å løse de felles utfordringene.

Internasjonalt kunnskapssamarbeid er avgjørende for at vi skal videreutvikle oss som kunnskapsnasjon. Jeg ønsker at strategien skal bidra til å styrke kvaliteten i norske fagmiljøer og øke vår evne til å bidra i kunnskapsfronten. Målet er samarbeid av høy kvalitet på områder av særlig interesse for Norge og norske fagmiljøer.

Kunnskapssamarbeidet skal gå hånd i hånd med næringslivet. Det vil bidra til å styrke Norges konkurransekraft og innovasjonsevne.

Denne strategien bygger videre på de gode resultatene fra forrige strategi. De seks samarbeidslandene i forrige periode er fortsatt sentrale samarbeidsland, men strategien utvides med tre land. Sør-Korea er et land i rivende utvikling i den internasjonale kunnskapsfronten og teknologiutviklingen. USA og Canada har lenge vært sentrale samarbeidsland for den norske kunnskapssektoren. De innlemmes også i denne nye strategiperioden.

Panorama-strategien inngår i det norske kunnskapsdiplomati. Det bilaterale kunnskapssamarbeidet er viktig for å opprettholde dialog og gode diplomatiske forbindelser - også når forholdene er krevende. Dette krever samtidig økt bevissthet om nasjonale interesser, sentrale verdier og normer for samarbeid. Norge har sluttet opp om The Bonn Declaration on Freedom of Scientific

Research, en internasjonal erklæring om akademisk frihet. Erklæringen understreker betydningen av akademisk frihet som et grunnleggende og veiledende prinsipp for internasjonalt utdannings- og forskningssamarbeid.

Jeg ønsker med denne strategien å invitere studenter, forskere, kunnskapsinstitusjoner og næringsliv til fortsatt innsats om internasjonalt samarbeid til fremme av ny kunnskap og økt verdiskaping.

Kunnskap og samarbeid endrer alt.

Foto: Marte Garman

A handwritten signature in blue ink that reads "Henrik Asheim".

Henrik Asheim
Forsknings- og høyere utdanningsminister

1. Formålet med strategien

Formålet med strategien er økt kvalitet og relevans i norsk høyere utdanning, forskning og innovasjon gjennom internasjonalisering, og i kobling til næringslivssamarbeid. Strategien skal tydeliggjøre overordnede prioriteringer for samarbeidet med strategilandene, og den skal introdusere tiltak rettet mot særskilte utfordringer.

Panorama-strategien gjelder for perioden 2021–2027. Den omfatter ni land utenfor EU/EØS-området av strategisk betydning for kunnskapssektoren – Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika, Sør-Korea og USA.

Strategien skal bygge opp under og videreutvikle kvaliteten i norske fagmiljøer gjennom samarbeid med noen av verdens viktigste kunnskapsnasjoner på områder av sentral betydning for Norge. Strategien skal sees som et virkemiddel under Langtidsplan for forskning og høyere utdanning, og som et ledd i oppfølgingen av Stortingsmeldingen om mobilitet (*En verden av muligheter — Internasjonal studentmobilitet i høyere utdanning*).

Internasjonale forskernettverk av høy kvalitet er essensielt når det gjelder å løse de globale utfordringene. Her vil forskningsbasert kunnskap på tvers av fagene være viktig, inkludert samfunnsvitenskapelige, juridiske og humanistiske perspektiver. Disse fagene er også viktige for å øke vår kunnskap om samarbeidslandene.

Panorama-landene er heterogene, men felles for dem er at de spiller en viktig rolle globalt og regionalt. Samlet

står de for en høy og sentral del av verdens samlede kunnskapsproduksjon. Derfor har regjeringen inngått bilaterale avtaler på kunnskapsfeltet med disse landene, og den ønsker gjennom Panorama-strategien en helhetlig og koordinert oppfølging av samarbeidet.

De ni landene har ulike profiler og styrker. Rasjonale og vilkårene for samarbeidet med landene vil derfor variere. Landenes relevans vil også variere mellom de norske institusjonene, og mellom de enkelte fagmiljøene. Dette vil gjenspeiles i lokale strategier og prioriteringer. I et lengre perspektiv må man også ta høyde for endringer i landskapet. I strategiperioden vil vi derfor kunne ha varierende fokus på de enkelte landene basert på behov og eksterne forhold. Det nye satsningslandet Sør-Korea vil f.eks. kreve et særskilt fokus i strategiens første periode for å utvikle samarbeidet.

Også i utenrikspolitisk og handelspolitisk sammenheng er Panorama-landene sentrale. Et godt samspill mellom en rekke ulike aktører både innenfor og utenfor kunnskapssektoren er dermed fortsatt viktig.

Uansett hvilke rasjonale som ligger til grunn for kunnskapssamarbeidet på norsk side, vil det være et mål at samarbeidet skal se utdanning, forskning og innovasjon i sammenheng. I kommende strategiperiode ønsker regjeringen også et ytterligere fokus på koblingen til næringslivssamarbeid med strategilandene.

2. Overordnede prioriteringer

Panorama-strategien skal være et ledd i oppfølgingen av Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2019–2028 («Lengtidsplanen»), og Meld. St. 7 (2020–2021) *En verden av muligheter — Internasjonal studentmobilitet i høyere utdanning* (Mobilitetsmeldingen). Sistnevnte er også knyttet til ambisjonen om at på lang sikt skal halvparten av dem som avlegger en grad i norsk høyere utdanning ha hatt et studieopphold i utlandet, hvilket ble lagt fram i Meld. St. 16 (2016–2017) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* (Kvalitetsmeldingen). Også Meld. St. 14 (2008–2009) *Internasjonalisering av utdanning* (Internasjonaliseringsmeldingen) og Strategi for økt samarbeid om høyere utdanning med Nord-Amerika for perioden 2012–2015 (Nord-Amerikastrategien) har lagt politiske føringer for det internasjonale samarbeidet med Panorama-landene.

Regjeringen legger til grunn at samarbeidet med Panorama-landene skal baseres på etablerte prinsipper knyttet til kvalitet, relevans, gjensidighet, langsiktighet og ansvarlighet.

Det legges til grunn at samarbeidet skal bygge opp under følgende fem hovedprioriteringer:

- **Godt samspill mellom høyere utdannings-, forsknings- og innovasjonssamarbeid**

Regjeringen ønsker god kobling mellom internasjonalt høyere utdannings-, forsknings-, og innovasjonssamarbeid i langsiktige institusjonelle partnerskap.

Koblinger mellom høyere utdanningssamarbeid og annet faglig samarbeid er viktig for økt kvalitet i utdanningen. Tidlig involvering i internasjonalt forsknings-samarbeid bidrar også til at studenter lærer verdien av dette, og til at de gis mulighet til å opparbeide et internasjonalt nettverk tidlig i en eventuell forskerkarriere. Det forventes at forskernes internasjonale samarbeid knyttes sammen med utdanningsaktiviteten der dette er mulig, for eksempel gjennom mobilitet, gjesteforelesninger, felles veiledning, og samarbeid om pensum og studieprogrammer. Dette sikrer forskningsbasert utdanning i den internasjonale kunnskapsfronten.

- **Gode koblinger til arbeids- og næringsliv**

Stimulering av forskning og innovasjon i næringslivet bidrar til økonomisk lønnsomme og fremtidsrettede bedrifter. Regjeringen ønsker derfor at internasjonalt høyere utdannings-, forsknings- og innovasjonssamarbeid ses i sammenheng med næringslivets virksomhet, kompetansebehov, utvikling av ny teknologi og innovasjonssatsinger. Økt internasjonal erfaring,

kunnskap og kompetanse er viktige faktorer for norsk konkurranseevne og økonomisk vekst og gir mer indirekte fordeler av utvidet markedsadgang og styrket internasjonal handel.

For forskningsintensive/-utførende bedrifter er samarbeid med sterke fagmiljøer i andre land et grunnleggende element i styrkingen av deres kompetanse, konkurransekraft og markedsadgang. Bredere kontakt med utenlandske miljøer anses som uunnværlig for styrket norsk konkurransekraft og innovasjonsevne. Samarbeid i høyere utdanning, forskning og innovasjon vil kunne fungere som en døråpner for norske bedrifter inn mot kunnskapsmiljøer i de ni strategilandene. I andre tilfeller kan næringslivssamarbeid gi adgang og muligheter for våre utdannings- og forskningsmiljøer.

Flere av strategilandene er sentrale markeder for produkter og tjenester for norsk næringsliv med lange tradisjoner. I en globalisert verden er det avgjørende at flere nordmenn utforsker og utnytter mulighetene for samarbeid i andre land. Dette kan skje på flere nivåer, bl.a. ved at selskaper finner partnere utenfor Norges grenser og at studenter velger studier i disse landene. Dette bidrar generelt til en større bredde i vår skaperkraft, tilpasningsevne, samt språk-, kultur- og relasjonskunnskap. Slike internasjonale nettverk vil være gunstige for norsk næringsliv i et mer langsiktig perspektiv.

- **God studentmobilitet**

Regjeringen ønsker å styrke studentmobiliteten med Panorama-landene. Dette understøttes av Meld. St. 7 (2020–2021) *En verden av muligheter*.

Det overordnede målet med mobilitetsmeldingen er å bidra til en kulturendring i universitets- og høyskolesektoren slik at internasjonal mobilitet blir en integrert del av alle studieprogrammer. Målet er at halvparten av dem som avlegger en grad i norsk høyere utdanning skal ha hatt et studieopphold i utlandet. Regjeringen ønsker videre å legge et grunnlag for at økt studentmobilitet inngår i et bredere institusjonssamarbeid. Strategiske partnerskap mellom norske institusjoner og fagmiljøer i strategilandene bidrar til gjensidig mobilitet innenfor et bredere faglig samarbeid, der høyere utdanning, forskning og innovasjon kan kobles på en hensiktsmessig måte.

Regjeringen ønsker spesielt at flere studenter velger studier i Panorama-landene, både på delstudier og hele grader. Den gjør derfor endringer i Lånkassens

regelverk for å øke mobilitet til prioriterte samarbeidsland. Det er samtidig på det rene at potensialet for studieopphold i Panorama-landene er svært ulikt, særlig med hensyn til språk. I Canada, Sør-Afrika og USA ligger forholdene i dag allerede godt til rette. Regjeringen ønsker generelt sett at en høyere andel norske studenter skal reise på utveksling til ikke-engelskspråklige land enn hva tilfellet er i dag, herunder de ikke-engelskspråklige Panorama-landene.

Klimaendringene krever at også utdanningssektoren må redusere klimaavtrykket. Regjeringen mener likevel at verdien av internasjonal studentmobilitet rettferdiggjør at dette prioriteres høyt. Et utvekslingsopphold kan være den viktigste reisen en student foretar, og regjeringen understreker at denne erkjennelsen må ligge til grunn for beslutningen om å ta hele eller deler av utdanningen i utlandet. Forskning og utdanning er nødvendig for å løse globale utfordringer, inkludert klimautfordringer, og det krever at studenter og forskere også må møtes fysisk. Det er likevel viktig å være seg bevisst hvilke reiser man tar. Bruk av teknologi til å møtes virtuelt, og en ytterligere internasjonalisering av norske campuser, kan øke internasjonaliseringen uten å øke klimaavtrykket.

Gjennom fravær av skolepenger innen høyere utdanning legger Norge også til rette for innreisende mobilitet av både gradsstudenter og delstudenter til norske institusjoner. Mobilitetsmeldingen vil åpne for en mer målrettet rekruttering av internasjonale studenter til Norge. Rekrutteringen skal være tuftet på nasjonale kompetansebehov og være tydeligere rettet mot blant annet Panorama-landene.

• **Godt samspill mellom bilateralt og multilateralt samarbeid**

Regjeringen ønsker at ulike arenaer for internasjonalt høyere utdannings- og forskningssamarbeid ses mest mulig i sammenheng og utfyller hverandre på en god måte. Dette gjelder for eksempel norsk deltakelse på multilaterale arenaer, som UNESCO og OECD.

God synergi med EUs programmer for utdanning, forskning og innovasjon er spesielt sentralt. Regjeringen planlegger deltakelse i forsknings- og innovasjonsprogrammet *Horisont Europa* og utdanningsprogrammet *Erasmus+* i perioden 2021–2027. I disse programmene åpnes det også for tredjelandsdeltakelse, dvs. land som ikke er EU-medlemmer eller assosiert til programmene, herunder Panorama-landene. Vilåårene for deltakelsen er noe ulikt mellom de to programmene, og det enkelte lands status og vilkår i programmene varierer. Faglige

og geografiske føringer i de enkelte utlysninger vil også påvirke mulighetene.

Regjeringen vil i arbeidet inn mot EUs ulike programmer, og i de europeiske partnerskapene for forskning og innovasjon som nå etableres, legge vekt på å styrke mulighetene for tredjelandsdeltakelse. I dialogen med Panorama-landene vil regjeringen også prioritere initiativ som kan bidra til å styrke det bilaterale samarbeidet gjennom multilaterale arenaer.

Regjeringen ønsker at fagmiljøene i Panoramasaamarbeidet kartlegger og utnytter muligheter for synergier og ser sammenhengen mellom nasjonale og europeiske finansieringsmekanismer. Dette vil styrke det nasjonale og det europeiske samarbeidet med Panorama-landene gjensidig og bidra til brede faglige nettverk i forskningsfronten.

• **Forskningsbasert kunnskap for å nå FNs bærekraftsmål (2030-agendaen)**

2030-agendaen er et globalt veikart for en bærekraftig utvikling vedtatt av FNs medlemsland i 2015. Bærekraftsmålene er en universell arbeidsplan for å sikre verdens sosiale, økonomiske og miljømessige bærekraft. Bærekraft handler om at vi som lever i dag må jobbe for å dekke behovene til dagens befolkning uten å redusere muligheten for fremtidige generasjoner til å få dekket sine behov. Utvikling av ny kunnskap på tvers av landegrensener er helt avgjørende for å lykkes med dette.

Regjeringen ønsker at samarbeidet med Panorama-landene skal bidra med forskningsbasert kunnskap, utdanning og innovasjon til fremme av bærekraftige løsninger. Inkluderingen av bærekraftsmålene i Panorama-strategien åpner for mange viktige tema som sammenfaller med og støtter opp om norske forskningsmiljøer og interesser. Eksempler på aktuelle områder er marinforskning, klima- og biologisk mangfold, fornybar energi, global helse, migrasjon, og ulikhet. Forskningsbasert kunnskap er avgjørende for å nå bærekraftsmålene, og bidrag på et bredt spekter av fagområder innenfor både anvendt forskning og grunnforskning vil være viktig. I tillegg vil koblingen til innovasjon for å bringe frem nye løsninger samt involvering av næringslivet øke muligheten for å lykkes med implementeringen av bærekraftsmålene.

Følgende prinsipper legges til grunn for det bilaterale høyere utdannings- og forskningssamarbeidet med Panorama-landene fra norsk side:

Kvalitet - Internasjonalt samarbeid er et sentralt virkemiddel for økt kvalitet i høyere utdanning, forskning og innovasjon.

Relevans - Internasjonale samarbeidsaktiviteter skal være en naturlig forlengelse av nasjonale prioriteringer og bidra til å bygge opp under institusjonenes og fagmiljøenes planer og strategier.

Gjensidighet - Samarbeidet skal knyttes til områder der samarbeidspartnerne har felles interesser og kan utfylle og styrke hverandre. Likestilling og ikke-diskriminering skal videre legges til grunn for samarbeidet.

Langsiktighet - Å utvikle et velfungerende internasjonalt samarbeid kan ta lang tid. Mest mulig forutsigbare og stabile rammer er avgjørende for å etablere langsiktige relasjoner som kan danne utgangspunkt for videre samarbeid etter at enkeltprosjekter eller andre tidsavgrensede aktiviteter er avsluttet.

Ansvarlighet - I forbindelse med inngåelse av konkret samarbeid bør det tas hensyn til grunnleggende akademiske verdier og nasjonale interesser, herunder sikkerhetsinteresser.

3. Tiltak

I arbeidet med å videreutvikle samarbeidet med Panorama-landene, har Forskningsrådet, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse og Innovasjon Norge et operativt ansvar for å bidra til godt samspill mellom utdanning, forskning og næringsliv innenfor det bilaterale samarbeidet.

Regjeringen ønsker å fremme et målrettet bilateralt høyere utdannings-, forsknings- og innovasjonssamarbeid med Panorama-landene ved å legge til rette for:

1. en langsiktig styrking av faglige kontaktflater mellom institusjoner i Norge og strategilandene
2. mer systematisk kontakt og samordning på norsk side, på tvers av ulike departementers ansvarsområder
3. økt kunnskap og mer tilgjengelig informasjon om forhold som kan påvirke mulighetene for å få til et godt samspill mellom høyere utdanning, forskning og næringsliv

1. En langsiktig styrking av faglige kontaktflater mellom institusjoner i Norge og Panorama-landene

- Regjeringen ønsker å fremme samarbeidet med Panorama-landene gjennom fleksible økonomiske virkemidler for institusjonelt samarbeid og mobilitet. Regjeringen viderefører derfor de to programmene UTFORSK og INTPART, som er spesielt rettet mot Panorama-samarbeidet. Begge bidrar til strategiens målsetninger om å koble utdannings- og forskningssamarbeid, i tillegg til å legge til rette for økt samarbeid med næringslivet.

UTFORSK støtter utdanningsaktiviteter i samarbeid med Panorama-landene. Programmet skal bidra til å styrke høyere utdanning for en bærekraftig fremtid, og til økt kvalitet og relevans i studieprogrammene. Nært samspill mellom høyere utdanning og forskning, god kobling til arbeids- og næringsliv, og god og gjensidig studentmobilitet står sentralt. Programmet er fleksibelt og favner bredt i universitets- og høyskolesektoren.

INTPART skal fremme langsiktig institusjonelt samarbeid med Panorama-landene med vekt på langtidspanens overordnede mål om å utvikle flere fagmiljøer av fremragende kvalitet. Programmet skal bidra til videreutvikling av institusjonelt høyere utdannings- og forskningssamarbeid, nettverksaktiviteter og kunnskapsutveksling. Programmet har blitt utviklet i fellesskap av Forskningsrådet og Diku (fra 2021 det nye Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse).

Det finansieres gjennom øremerkede midler fra Kunnskapsdepartementet, og midler fra andre porteføljestyrer i Forskningsrådet. Programmet retter seg også mot forskningsinstituttene.

- Utover de to øremerkede programmene, ønsker regjeringen at man utnytter ulike arenaer og finansieringskilder. Alle Forskningsrådets satsinger – programmer, frie arenaer, særskilte satsinger, institusjonsrettede tiltak og andre former for støtte – skal for eksempel inkorporere internasjonalt samarbeid. Dagens forskningssamarbeid med Panorama-landene mottar derfor allerede støtte fra en rekke av de ordinære programmene.
- Forskningsrådet har også inngått såkalte «Money Follows Cooperation»-avtaler med Japan og Sør-Korea. Forskere fra Norge kan søke om midler i disse landene dersom de inngår et samarbeid med en hovedsøker fra det aktuelle landet og i samsvar med de aktuelle forskningsrådets regler og rutiner. Likeledes kan forskere fra de to aktuelle landene også søke Forskningsrådet sammen med en norsk hovedsøker. Regjeringen ønsker at man utreder muligheten for at ordningen utvides til flere av samarbeidslandene.
- Forskningsrådet arbeider også for å omprioritere midler fra etablerte bilaterale satsinger til en generisk satsing på *Forskning for global bærekraft*. Satsingen vil være en mobiliseringsordning for forskning med globalt partnerskap som skal samfinansiere forskning med midler fra tematiske budsjettformål. Satsingen vil kunne bidra til samarbeidet med flere av Panoramalandene og prioriterte samarbeidsland i regjeringens utviklingspolitikk.
- Innovasjon Norge er tilstede i alle Panoramalandene unntatt Sør-Afrika, og de har lokale nettverk og partnerskap som norske forskningsinstitusjoner og bedrifter benytter seg av. Områdene som dekkes omfatter innovasjonspolitik, kunnskap om rammebetingelser og kontakt med myndigheter, kunnskapsklynger og -aktører i landene. Det er potensial for å trekke Panoramalandene tettere inn i innovasjons- og bærekraftsamarbeid med Norge. Forskningsrådet og Innovasjon Norge vil samarbeide om å mobilisere til dette gjennom EUs rammeprogram Horisont Europa. I tillegg finansieres mye næringsrettet innovasjonsarbeid med internasjonale partnere gjennom INs ordinære virkemidler som innovasjonskontrakter og klyngesamarbeid.

2. Mer systematisk kontakt og samordning på norsk side, på tvers av ulike departementers ansvarsområder

- Regjeringen vil tilrettelegge for systematisk kontakt mellom norske aktører med sikte på en mer samordnet videreutvikling av samarbeid innen høyere utdanning, forskning, innovasjon og næringsliv med Panorama-landene. Kunnskapsdepartementet vil derfor videreføre et fast forum for sentrale aktører på myndighets- og etatsnivå hvor hovedaktørene vil inngå.

Formålet med møteplassen er å tilrettelegge for god oppfølging av strategien, blant annet gjennom gjensidig informasjons- og erfaringsutveksling, rådgivning knyttet til konkrete spørsmål, og drøfting av mulige nye initiativer og/eller prioriteringer som bygger opp under strategiens formål. Det legges også opp til bruk av departementenes forskningsutvalg (DFU) som arena for felles informasjonsdeling i departementsfelleskapet. Joint Working Group-møtene under de bilaterale avtalene med samarbeidslandene vil også være en arena for felles deltakelse og samordning.

- Regjeringen vil tilrettelegge for at Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Forskningsrådet og Innovasjon Norge kan videreutvikle sitt samarbeid om høyere utdanning, forskning og næringsfremme med strategilandene. De tre virksomhetene vil ha et felles ansvar for operasjonalisering av tiltak og aktiviteter som knytter sammen høyere utdanning, forskning og innovasjon, i tillegg til å vurdere hvilke tiltak og samarbeidsformer som er mest aktuelle i hvert enkelt land. Det operative samarbeidet kan ta ulik form i ulike land, og skal tilpasses lokale forhold. Oppfølgingsansvaret for Panorama-strategien skal tydeliggjøres i etatenes tildelingsbrev.

Regjeringen ønsker at næringslivssamarbeidet koblet til Panoramalandene skal være et fokusområde. Innovasjon Norge vil med sine roller, virkemidler og uteapparat være viktig partner i det internasjonale kunnskapsarbeidet. Ikke minst vil langsiktig tilstedeværelse og etablerte nettverk med kunnskaps- og næringsaktører utgjøre en viktig ressurs for økt næringsretting av kunnskaps-samarbeidet.

- Regjeringen ønsker at utenriktjenesten fortsetter sin bistand med å tilrettelegge for et mer samordnet og langsiktig høyere utdannings- og forskningssamarbeid med Panorama-landene.

Utenriksdepartementet vil videreutvikle arbeidet med å styrke utenriktjenestens kunnskapsdiplomati og gjøre utenriksstasjonene til enda bedre og mer kvalifiserte partnere for norske aktører, både på institusjons- og myndighetsnivå. Dette inkluderer løpende arbeid med å fremme Norge som kunnskapsnasjon, og profilering av Norge som et attraktivt studie- og forskningsland.

3. Økt kunnskap og mer tilgjengelig informasjon om forhold som kan påvirke mulighetene for å få til et godt samarbeid innen høyere utdanning, forskning og næringsliv

- Regjeringen vil gjøre det lettere for norske institusjoner og fagmiljøer å etablere og videreutvikle sine kontakflater med strategilandene. Dette forutsetter et solid kunnskapsgrunnlag om ulike forhold som påvirker mulighetene til å etablere et langsiktig faglig samarbeid.

Regjeringen ønsker at Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Forskningsrådet og kunnskapssektorens utsendinger i landene følger opp det kunnskapsgrunnlaget som i de senere år er etablert om disse landene, gjennom studier og analyser knyttet blant annet til:

- høyere utdannings- og forskningssystemene i strategilandene, inkludert administrative, juridiske og praktiske forhold som kan gjøre samarbeid krevende
- andre forhold som påvirker rammebetingelsene for etablering av et langsiktig samarbeid innen høyere utdanning og forskning med de enkelte land, inkludert kulturelle, politiske og økonomiske forhold
- hva andre land gjør for å styrke sine relasjoner med de aktuelle landene innen høyere utdanning og forskning
- effekten av ulike ordninger og virkemidler som støtter bilateralt samarbeid med ulike land, med utgangspunkt i erfaringer fra Norge og andre land
- hva som kan gjøres for å tilrettelegge for økt utgående mobilitet blant norske studenter, forskere, administrativt ansatte mv.
- utfordringer knyttet til immaterielle rettigheter i samarbeidet (immaterialrettslige spørsmål), herunder eventuelle etiske utfordringer, rettslige og politiske føringer

- Regjeringen vil gjøre det lettere for norske studenter å finne informasjon om studiesteder som tilbyr utdanning av høy kvalitet i Panorama-landene. God

og tilrettelagt informasjon om studier i utlandet er et sentralt virkemiddel for gode studievalg. I mobilitetsmeldingen fremhever regjeringen nødvendigheten av at de ulike nasjonale aktørene som har et ansvar på dette området i større grad samarbeider og samordner sin innsats. Informasjon om studiemuligheter i Panorama-land vil være relevant i en slik sammenheng.

- I tråd med Stortingsmeldingen om studentmobilitet ønsker regjeringen å ha en mer bevisst og strategisk politikk for rekruttering av internasjonale helgradsstudenter til Norge. Kunnskapsdepartementet skal opprette en bredt sammensatt arbeidsgruppe som blant annet skal se på dette. En mer målrettet rekruttering skal være tuftet på nasjonale kompetansebehov og være tydeligere rettet mot de prioriterte samarbeidslandene. Dette vil styrke norsk utdanning og forskning og komme samfunns- og næringsliv til gode.
- Regjeringen vil gjøre eksisterende kunnskap og informasjon om høyere utdannings- og forsknings-samarbeid med strategilandene mer tilgjengelig for ulike målgrupper.

Kunnskapsdepartementet ber Forskningsrådet, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse og NOKUT bruke relevante plattformer og arenaer til kunnskapsformidling til ulike målgrupper, med sikte på spredning og utveksling av informasjon og kunnskap.

- Regjeringen vil i samråd med sektoren utarbeide retningslinjer for ansvarlig internasjonalt samarbeid for å understøtte de norske fagmiljøene i deres arbeid med risikovurderinger og kvalitetssikring av konkret samarbeid.

Internasjonalt samarbeid er viktigere enn noen gang, og et åpent forsknings- og høyere utdanningssystem som gir alle tilgang til kunnskap er et ideal. Samtidig fordrer verden omkring oss årvåkenhet og økt bevissthet om verdier, normer og grunnleggende sikkerhet. Dette kommer i tillegg til grunnleggende akademiske verdier slik som akademisk frihet og ikke-diskriminering som alt høyere utdannings- og forskningssamarbeid bygges på. Forebyggende sikkerhetsarbeid, herunder også informasjonssikkerhet, personvern og eksportkontroll, skal ivareta disse verdiene og sikre at norsk kunnskap ikke misbrukes og deles i strid med våre sikkerhets- og forsvarspolitiske interesser.

EKSPORTKONTROLL

Eksportkontroll innebærer at visse varer, teknologi og tjenester ikke kan eksporteres fra Norge uten lisens utstedt av Utenriksdepartementet. Kontrollen kan også legge begrensninger på eksport av sensitiv kunnskap med militær anvendelse, til visse land av bekymring. Les mer om eksportkontroll, lisenspliktige varer, sanksjoner – og hvordan du søker lisens: www.eksportkontroll.no

4. Evaluering

Utviklingen i samarbeidet innen høyere utdanning og forskning med Panorama-landene vil i perioden 2021–2027 bli vurdert i lys av utvalgte indikatorer. Det er ønskelig å se utviklingen fra forrige strategiperiode, og derfor videreføre de samme parameterne.

For høyere utdanningssamarbeid vil dette i første rekke gjelde:

- Utreisende gradsstudenter (*Kilde: Lånekassen*)
- Utreisende utvekslingsstudenter (*Kilde: DBH*)
- Innreisende utvekslings- og gradsstudenter fra strategilandene (*Kilde: DBH*)
- Høyere utdanningssamarbeid gjennom Erasmus+ (*Kilde: Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse*)
- Høyere utdanningssamarbeid gjennom Direktoratet for høyere utdanning og kompetanses programmer

Utviklingen i forskningssamarbeid med de ni landene blir vurdert med utgangspunkt i følgende indikatorer:

- Forskningssamarbeid gjennom Forskningsrådets programmer/ordninger (*Kilde: Forskningsrådet*)
- Forskningssamarbeid gjennom Horisont Europa (*Kilde: Forskningsrådet*)
- Sampublisering (*Kilde: Forskningsrådet og NIFU*)

Kvalitative vurderinger av strategiens effekt på norske fagmiljøer og måloppnåelse på de fem innsatsområdene vil også være sentralt.

Anneks

De økonomiske virkemidlene UTFORSK OG INTPART

UTFORSK gir støtte til universiteter og høyskoler i form av prosjektmidler til aktiviteter som bygger opp under etablering av langsiktig institusjonssamarbeid med hovedvekt på høyere utdanning. Dette kan inkludere støtte til gjennomføring av felles utdanningsaktiviteter og felles utvikling av studieprogram, kombinert med student- og ansattmobilitet. UTFORSK vil også kunne lyse ut prosjektmidler rettet mot enkeltland, og eventuelt fellesutlysninger med aktører i samarbeidslandene når dette vurderes som hensiktsmessig. UTFORSK inkluderer nå de tidligere programmene Partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika, Russlandprogrammet og InternAbroad. www.diku.no

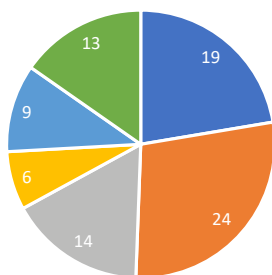
INTPART-programmet gir støtte til institusjonelt høyere utdannings- og forsknings-samarbeid, nettverksaktiviteter og kunnskapsutveksling. Ordningen retter seg mot eksellente nasjonale fagmiljøer, og det er et krav at prosjektene er tett koblet mot fagmiljøenes eksisterende forskningsinnsats og institusjonelle strategier. Det kreves derfor «prekvalifisering» i form av en innvilget fagfelleverdert forskningsfinansiering. Fra og med 2020 søkes det etter prosjekter av lengre varighet og med større finansielle rammer, for å legge til rette for langvarige, bærekraftige partnerskap. INTPART forvaltes av Forskningsrådet og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. www.forskningsradet.no

Evaluering av Panorama-strategien 2016 – 2020

Evalueringen viser at det har vært en sterk vekst i samarbeidet med strategilandene siden 2012, selv om det er usikkert om dette kan tilskrives strategien som sådan. Evalueringen antyder imidlertid at utviklingen ville sett annerledes ut uten, og viser til at samarbeidet i perioden i stor grad har bygget på strategiens prinsipper om kvalitet, gjensidighet, langsiktighet og relevans. Ikke minst viser evalueringen at de økonomiske virkemidlene UTFORSK og INTPART har bidratt til å nå den overordnede målsetningen om å koble utdanning og forskning tettere sammen i samarbeidet med Panorama-landene. Strategien har også hatt positiv betydning for kvaliteten på studentmobiliteten gjennom de institusjonelle partnerskapene. Evalueringen viser at det er behov for videre innsats for å styrke koblingen til næringslivssamarbeidet og EU-programmene.

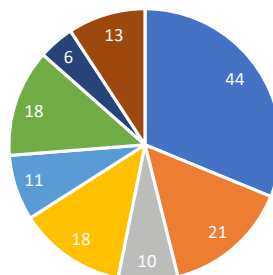
Mer om evalueringen: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/mot-mer-og-bedre-kunnskapssamarbeid-evaluering-av-panorama-strategien/id2694402/>

Tildelte UTFORSK-prosjekter fordelt på samarbeidsland 2016-2020

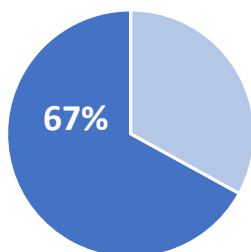
■ Brasil ■ Kina ■ India ■ Japan ■ Russland ■ Sør-Afrika

Tildelte INTPART-prosjekter fordelt på samarbeidsland 2016-2020

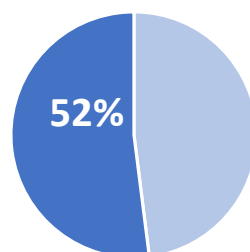

■ USA ■ Canada ■ Brasil ■ Kina ■ India ■ Japan ■ Russland ■ Sør-Afrika

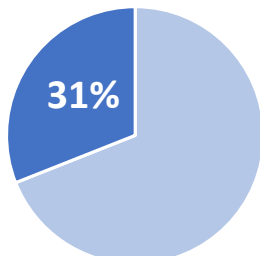
UTFORSK-prosjekter med partnere i arbeidslivet 2016-2020

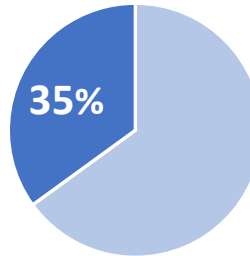
INTPART-prosjekter med partnere i arbeidslivet 2016-2020

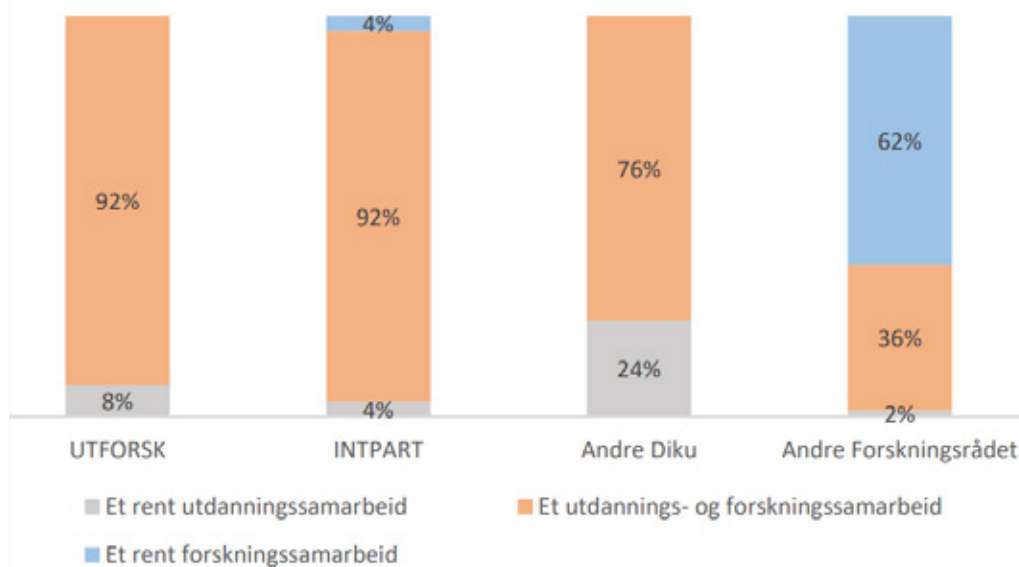
Andre DIKU-prosjekt med koblinger arbeidslivet 2016-2020

Andre Forskningsråd-prosjekt med koblinger til arbeidslivet 2016-2020

Prosjekter etter programkategori og innhold

UTFORSK

Å skape varige nettverk innen romforskning og -utdanning

Universitetet i Oslo samarbeider med Space Research Institute of the Russian Academy of Science om å knytte forskning og utdanning tettere sammen, og med å gi studentene praktisk erfaring fra pågående romforskning.

I prosjektet har studenter fått mulighet til å skrive oppgave med veiledning av forskere fra begge land. Studentprosjektene har vært direkte knyttet til pågående forskning hos partnerinstitusjonene, og ble avsluttet ved å sende resultatene til vitenskapelige tidsskrifter. De har også fått mulighet til å delta på workshop i Moskva og en sommerskole på Svalbard. Prosjektet ønsket å gi studenter praktisk erfaring i faget ved eksperimenter for å sikre høy kvalitet og realistisk erfaring fra forskning. Det er også lagt vekt på interkulturell kompetanse og erfaring gjennom felles veiledning og mobilitet. Gjennom prosjektet har institusjonene undertegnet en samarbeidsavtale som formaliserer og legger til rette for mer mobilitet og felles forskningsaktiviteter.

Partnerne i prosjektet inngår i et større prosjekt som har etablert ASTRA (Arctic Space TRaining) en plattform for utdanning og forskning på feltet som involverer flere norske og russiske institusjoner. ASTRA gir studenter en praktisk opplæring som inkluderer bruk av ulike forskningsanlegg og instrumenter, inkludert satellitter, raketter og instrumenter.

INTPART

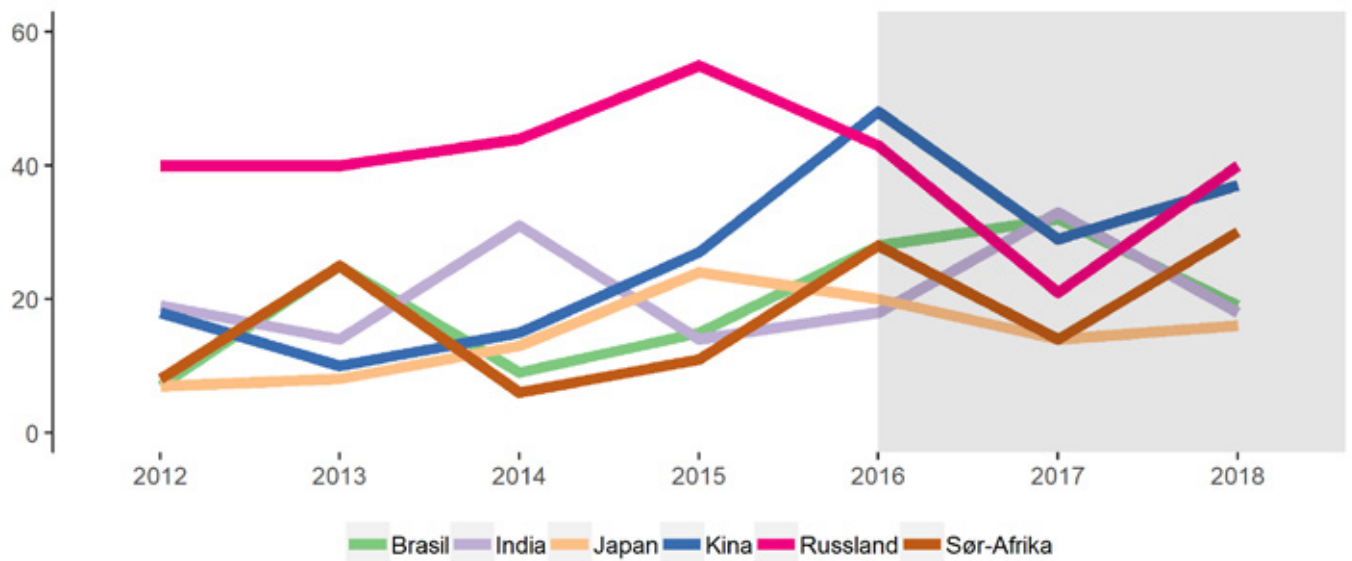
Termodynamikk fra nanoskala til operasjonell skala

Prosjektet Thanos vil bringe kunnskap innenfor de grunnleggende fagområdene som er viktige for å produsere og utvikle materialer som er nødvendig for en bærekraftig fremtid. Det er også et mål å gjøre denne kunnskapen mer tilgjengelig for de nye generasjonene av ingeniører og forskere gjennom forbedrede utdanningsmetoder.

Prosjektet har samlet partnere fra Norge, Sør-Afrika, Kina og Japan. Til tross for forskjellige kulturer, så er likhetene større enn forskjellene når det gjelder utdanning og forskning innen nye materialer og bedre, mer bærekraftig produksjon av materialer. Nye samarbeidsformer er blitt utviklet under Covid perioden. Digitale kurs har blitt en selvfølge og det arrangeres to Norske utdanningskurs mellom partnerne i året, i tillegg til internasjonale seminarer og konferanser fra NTNU/SINTEF, Universitetet i Tokyo og MINTEK (Sør Afrika). Norge og Kina jobber i felles forskningsprosjekt og har samarbeid gjennom en norsk PhD student. Felles MSc prosjekt mellom Norge og Sør Afrika, hvor studenten tilbringer ett år hos hver av partnerne, er også nettopp startet.

Prosjektet er fremdeles i sin oppstartsfasen, og post-Covid planlegges det mer fysiske kurs og møter, i tillegg til utveksling av både forskere og MSc studenter.

**Antall totalt nye prosjekter med Panorama-landene i hht evaluering av Panorama I
(alle programmer Forskningsrådet, Diku/Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse og EU)**

Oversikt over KDs MoU/avtaler med landene

Land	Utdanning	Forskning
Brasil	MoU Høyere utdanning (2008)	MoU Forskning, teknologi og innovasjon (2021) MoU Forskning innenfor akvakultur (NFD) (2009) MoU Forskning innenfor olje og gass (OED) (2013)
India	MoU Utdanning (2008), omgjort til Høyere utdanning (2014)	Forsknings- og teknologiavtale (2006)
Japan		Forsknings- og teknologiavtale (2003)
Kina	MoU Høyere utdanning (2008)	Forsknings- og teknologiavtale (2008)
Russland	MoU Høyere utdanning (2010)	
Sør-Afrika		Forsknings- og teknologiavtale (2002)
Sør-Korea		MoU Forskning og teknologi (2019)
USA		Forsknings- og teknologiavtale (2005)

Utgitt av:
Kunnskapsdepartementet
Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 222 40 000

Publikasjonskode: F-4462 B
Omslagsfoto: Colourbox
Design og ombrekking: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
4/2021 – opplag 400

